

9. Salon Obce architektů

Setkávání jsou jedinečnou vlastností a průvodním jevem vernisáží. Výstavu by bylo možné pověsit na stěny a druhý den otevřít náhodným kolemjdoucím, ale bez vernisáže by to jaksi nebylo ono. Alespoň já už jsem si tento rituál natolik přivlastnil, že mi dnes splývá smysl výstavy s její vernisáží a celé je to setkáváním. Výstava je vždy čerstvě narozeným motýlem nastavujícím na stěnách barevná křídla prvnímu slunci. Barvy křídel jsou sluncem uváděny v řád světa a získávají tvar. Pokud výstava získá ten pravý tvar, může svého motýla vynést ke slunci. Vše ale do sebe musí přesně zapadnout, výstava je vždy jen nabídkou, a hosté, diváci, účastníci, se mohou stát spolutvořiteli výstavy, pokud křídům nastaveným slunci porozumí. Musí jim dát k sobě promluvit. Pak se jim podaří uvidět krásu motýla, který právě poprvé vzlétl a dokáže architekturu rozpoznat v čemkoliv. Všechno, co nás obklopuje, můžeme vnímat jako architekturu. Architektura k nám promluví, pokud jí budeme naslouchat. Není to příliš složitý jazyk, když se jeho studiu několik desítek let pilně věnujete. Vlastně se tuto řeč máme možnost učit celý život.

Při rozmlouvání v sále naplněné Salonem jsem si opět uvědomil, že svět, jímž každodenně procházíme, často ani jako architekturu vnímat nepotřebujeme. Prostě jen chodíme městem naučenými cestami rutinním způsobem, zvykáme si na okolní stavby a nakonec lhostejně míváme překážky, se kterými si nevíme rady. Mnohdy by ale stačilo jen o trochu víc předvídavosti či fantazie a překážky by nebyly překážkami. Svět je možno uspořádat nejrůzněji, jak jen si člověk dovede vymyslet. Bytí jsoucím vychází najevo mnoha způsoby.

Občas mne řeč architektury i nečekaně pobaví. Sál byl plný architektury na stěnách, motýlí křídla se pomalu sušila na slunci a ze všech přítomných se postupně stávali architekti. Každý věděl co na stěnách je dobré a v čem by bydlet nechtěl, co by chtěl mít doma a co ne, protože fantazie budí v nezávazném posuzování architektury zdání, že všemu na první pohled přijdeme na kloub a okamžitě rozpoznáme jen z několika obrázků všechno, co by nám „ta věc“ mohla způsobit, kdyby se stala součástí našeho života. Je zajímavé, že rozmluvy o architektuře vždy začínají jejím posuzováním. Soudy jsou vynášeny nekompromisně a s vědomím absolutna. Několik projektů jsme takto proklepli a našli jeden, který nám nabídl velmi humornou možnost své budoucnosti. Dům, který vypadal jako odhrnutý drn trávy, a jehož střecha by mohla vyrůst přímo z louky, kterou byl obklopen. Představa traktoristy orajícího zahrádku, který si nevšimne, že najel na střechu domu, přepadl vám přes atikovou hranu a prolétl i s traktorem před oknem obýváku, byla ještě z těch klasických. Co když ale takový dům chytne krtka? Na krtka se nemůžete zlobit, když neví, že už není na louce, ale ve střeše nad rodinným domem. Mohl

by se zavrtat hlouběji a vykouknout na vás stropem toho obýváku, před jehož okny právě prolétl traktor?

Otázka „kdy jsi naposled hovořil o architektuře?“ byla počátkem úvah o domech nejen s krtky. Zmíněný travou porostlý dům byl jedinečný právě svojí schopností probudit fantazii a vymýšlet i možnosti, které by ve skutečném světě stavebnictví nenastaly. Ale právě jedině díky tomuto drnodomu jsem si potvrdil zkušenost, že běžná stavba, kterých míváme desítky každý den, nás k rozmluvě o architektuře není schopna vyprovokovat. Byl bych rád, kdyby se v budoucnu na výstavách objevovaly zejména stavby rozvíjející fantazii a provokující rozmluvy o architektuře, rozmluvy s architekturou, a tím nás v ní naučily lépe žít. Děkuji Janu Melicharovi, který přijel až z dalekého Brna, aby byl vzletu našeho motýla přítomen.

Článek byl napsán pro Informační servis Obce architektů.